

Пенсійний фонд України листом від 22.02.2023 № 2800-030401-8/9101 надав роз'яснення щодо оплати лікарняний під час простою.

**ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ
ЛИСТ**

від 22.02.2023 р. № 2800-030401-8/9101

Пенсійний фонд України розглянув ваш лист [...] про надання страхових виплат за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності під час простою та повідомляє.

Статтею 34 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП) визначено, що простій – це зупинення роботи, викликане відсутністю організаційних або технічних умов, необхідних для виконання роботи, невідворотною силою або іншими обставинами.

Час простою не з вини працівника оплачується з розрахунку не нижче від двох третин тарифної ставки встановленого працівникові розряду (окладу) (абзац перший статті 113 КЗпП).

За час простою, коли виникла виробнича ситуація, небезпечна для життя чи здоров'я працівника або для людей, які його оточують, і навколишнього природного середовища, не з його вини, за ним зберігається середній заробіток.

Умови надання допомоги по тимчасовій непрацездатності визначає Закон України “Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування” (далі – Закон).

Статтею 12 Закону передбачено право застрахованих осіб на страхові виплати за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, яке виникає з настанням страхового випадку в період роботи (включаючи час випробування та день звільнення), зайняття підприємницькою та іншою діяльністю.

Разом з тим статтею 15 Закону встановлено, що допомога по тимчасовій непрацездатності надається застрахованій особі у формі страхових виплат, які повністю або частково компенсують втрату заробітної плати у разі настання в неї страхового випадку.

Статтею 1 Закону України “Про оплату праці” визначено, що заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу.

Оплата простою не з вини працівника згідно з Інструкцією зі статистики заробітної плати, затвердженою наказом Державного комітету статистики України від 13.01.2004 № 5, віднесена до гарантійних і компенсаційних виплат фонду додаткової заробітної плати у складі оплати за невідпрацьований час.

Тобто при оголошенні роботодавцем простою не з вини працівника відповідно до норм статті 113 КЗпП роботодавець зобов'язаний оплачувати заробітну плату з розрахунку не нижче від двох третин тарифної ставки встановленого працівникові розряду (окладу) за період знаходження працівника в простой.

Також слід врахувати те, що абзацом четвертим пункту 3 розділу I Порядку формування медичних висновків про тимчасову непрацездатність у Реєстрі медичних висновків в електронній системі охорони здоров'я, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я від 01.06.2021 № 1066, визначено, що тимчасова непрацездатність особи відповідно до медичного висновку – це

непрацездатність особи внаслідок захворювання, травми або інших причин (вагітність та пологи, карантин тощо), яка має тимчасовий зворотний характер під впливом лікування, реабілітації, інших заходів медичного характеру та триває до відновлення працездатності або до закінчення причин, які унеможливають виконання роботи.

У зв'язку з тим, що під час простою відбувається зупинення роботи, яке унеможливує виконання роботи працівником, у нього у разі хвороби або травми, тривалість якої співпадає з часом простою, не настає стан тимчасової непрацездатності в цей період.

Отже, з огляду на зазначене застрахована особа в період перебування у простої, тобто в період зупинення, невиконання роботи, отримує компенсаційну виплату за невідпрацьований час у розмірі не нижче від двох третин тарифної ставки. У разі настання в застрахованої особи одного із страхових випадків, визначених пунктами 1 – 9 частини першої статті 15 Закону, в період перебування її у простої не з вини працівника втрати заробітної плати не відбувається, а тому здійснювати виплату допомоги по тимчасовій непрацездатності як компенсацію втраченого заробітку немає підстав.

Водночас у разі необхідності виходу працівника на роботу під час простою підприємства не з вини працівника згідно з графіком роботи та настання у цей день тимчасової непрацездатності, внаслідок якої працівник втрачає за ці дні заробітну плату, допомога по тимчасовій непрацездатності має оплачуватися працівнику на загальних підставах, зокрема відповідно до норм статей 15 та 17 Закону.

Враховуючи вищевикладене, страхувальник (уповноважені ним особи), керуючись частиною третьою статті 22 Закону, здійснює розгляд підстав для призначення допомоги по тимчасовій непрацездатності відповідно до наявних у страхувальника листків непрацездатності і приймає рішення щодо призначення або відмову у призначенні допомоги по тимчасовій непрацездатності. Так, у випадку, коли дні хвороби або травми, перебіг яких співпадає з часом перебування працівника в простої, за які працівнику роботодавець повинен нарахувати та виплатити компенсаційну виплату за невідпрацьований час у розмірі не нижче від двох третин тарифної ставки, у страхувальника або уповноважених ним осіб відсутні підстави для призначення допомоги по тимчасовій непрацездатності за зазначений період як компенсації втраченого заробітку, приймається рішення про відмову у призначенні допомоги по тимчасовій непрацездатності працівнику на підставі частини першої статті 15 Закону, у зв'язку із відсутністю втрати заробітної плати в зазначеному періоді.

Що стосується питання надання допомоги по вагітності та пологах, то відповідно до статей 18 та 19 Закону допомога по вагітності та пологах надається застрахованій особі у формі страхових виплат, які повністю або частково компенсують втрату заробітної плати (доходу) за період відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами, у розмірі 100 відсотків середньої заробітної плати (доходу), обчисленої у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, і не залежить від страхового стажу.

Статтею 17 Закону України “Про відпустки” визначено, що на підставі медичного висновку жінкам надається оплачувана відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами.

Отже, страхувальник на підставі виданого листка непрацездатності з причиною непрацездатності “Вагітність та пологи” зобов’язаний надати працівниці відпустку у зв’язку з вагітністю та пологами та особисто або через уповноважених ним осіб призначити допомогу по вагітності та пологах за період відпустки у зв’язку з вагітністю та пологами, у розмірі 100 відсотків середньої заробітної плати на загальних підставах.

Заступник Голови правління

Ірина КОВПАШКО